

Svojim energetske zajednicama „Modena nastoji biti aktivni sudionik ove energetske tranzicije“

Alessandra Filippi, dogradonačelnica Modene,
Italija

Modena u Italiji, potpisnica Sporazuma gradonačelnika nedavno je predstavljena u talijanskom časopisu Forum PA, zahvaljujući svojim naporima u području dekarbonizacije i tranzicije održivosti. Naglašen je potencijal energetske zajednice, ali i važnost članstva u Europskom Sporazumu gradonačelnika za postizanje njihovih ciljeva.

Najprije je sastanak na vrhu G20 u Rimu, a zatim i COP26 u Glasgowu jasno istaknuo zdravstveno stanje našeg planeta i važnost neodgodivog pokretanja mjera provedbom učinkovite energetske tranzicije i razvojem gospodarske i proizvodne strukture koja u obzir uzima ekološku održivost. Općina Modena nastoji biti aktivni sudionik ove energetske tranzicije u borbi s klimatskim promjenama. S druge pak strane, prije globalne pandemije bolesti COVID-19, milijuni ljudi izlazili su na ulice i tražili klimatsku pravdu. S obzirom da su društvena zdravstvena i klimatska kriza međusobno povezane, za ova su pitanja potrebna zajednička rješenja. Energetske zajednice mogle bi biti jedno rješenje za suočavanje sa svim ovim pitanjima.

Što su energetske zajednice?

Energetska se zajednica temelji na sustavu suradnje lokalnih javnih tijela, trgovačkih društava, poduzetnika i građana, koji odluče razvijati energetske infrastrukture iz obnovljivih izvora te uz pomoć modela na bazi zajedničkog korištenja omogućiti potrošnju energije za vlastite potrebe. Izvrstan je to alat za suzbijanje klimatskih promjena, ali i energetske siromaštva koje zahvaća više od dva milijuna talijanskih obitelji. Budući da izravno uključuje zajednicu, ubrzava potrebnu osviještenost i obuku o ovim temeljnim problemima.

Energetske zajednice trebale bi biti međunarodno priznate kao temelj za postizanje ciljeva Pariškog sporazuma jer one su instrumenti kojima bi se istovremeno moglo riješiti više problema.

Osviještenost i uključivanje korisnika

Energetske zajednice mogu u izazov dekarbonizacije uključiti veliki broj društvenih nositelja. Blizina postrojenja za potrošače u brojnim će slučajevima rezultirati krovnim instalacijama ili onima u blizini zgrada, prebacujući tako pozornost na pitanje aktivnog uključivanja građana. Uključivanje pojedinačnih korisnika i gospodarske koristi ovih sustava kod članova Zajednice potaknuti će pozitivno energetske učinkovito ponašanje i, općenito, veću osviještenost o dinamici koja karakterizira proizvodnju, potrošnju i prodaju električne energije.

Ovi elementi mogu dovesti do primjena inovativnih tehnoloških rješenja, primjerice modela kojim se profil opterećenja oblikuje ovisno o potrebama mreže, a time i djelovanja potrošača. Bude li krajnjim potrošačima dodijeljeno više odgovornosti, oni će biti prisiljeni svoje opterećenje uskladiti s profilima proizvodnje i prvo usklađivanje obaviti na vlastitim malim sustavima.

Pravni okvir u razvoju

Direktivom o obnovljivim izvorima energije (RED II) te njenim djelomičnim prenošenjem i pretvorbom u pravo talijanskog ukaza *Milleproroghe* utvrđuje se pravni okvir energetske zajednice. Uspostavlja se mogućnost osnivanja zajednica koje razmjenjuju energiju u svrhu neposredne i odgođene kolektivne potrošnje vlastite energije.

U izvještaju Legambiente iz svibnja 2021. pod nazivom „Obnovljive općine“ pregledano je barem 30 lokalnih konfiguracija energetske zajednice koje koriste obnovljive izvore i uključene su u kolektivnu potrošnju vlastite energije. Ovaj se pokret odvija brže od izgradnje velikih elektrana, što pokazuje jasnu želju za usvajanje pristupa s dna prema vrhu.

Obveze općine Modena prema Sporazumu gradonačelnika

Proces dekarbonizacije je u posljednjih nekoliko godina prošao fazu naglog ubrzavanja, a pitanja ekološke, gospodarske i društvene održivosti dospjela su u središte ne samo na europskoj razini već i u politikama lokalnih tijela. Lokacija Modene ključna je za kakvoću zraka

te stoga žurni prelazak na zelenu energiju predstavlja nužnost, kako bi se poboljšala dobrobit ljudi.

Većina općina koje su članice AESS-a pridružilo se mreži Sporazuma gradonačelnika i izradilo Akcijske planove energetske i klimatski održivog razvitka (SECAP). U općini Modena, Plan je odobren u veljači 2021. s utvrđenim ciljem smanjenja emisija CO₂ za barem 55 % do 2030., u skladu s ciljevima EU-a. Inicijativa Sporazuma gradonačelnika imala je pozitivan učinak na teritoriju države, uz uključivanje velikog broja gradova i dionika te povećanje osviještenosti o problemima klimatskih promjena.

Budući da su se neke male i srednje velike općine suočile s internim problemima, treba omogućiti nove alate i/ili ove postojeće učiniti učinkovitijima, kako bi one mogle u cijelosti sudjelovati u provedbi svojih akcijskih planova. Čini se da ovaj plan dobro djeluje jer se sve više gradova proaktivno uključuje sa svojim dionicama i uspješno gradi energetske zajednice.

Posebni projekti energetske zajednice

Kao rezultat sufinanciranja iz europskog fonda [EIT Climate-KIC](#), u rujnu 2019. AESS, ENEA i Sveučilište u Bologni pokrenuli su projekt [GECO](#) (Green Energy Community - zajednica zelene energije) u kojem sudjeluju građani, lokalne udruge i poduzetnici. Do 2023. njime će se stvoriti prva virtualna energetska zajednica u regiji Emilia-Romagna i to u Bologni.

GECO će omogućiti razvoj osam novih elektrana na obnovljive izvore energije što će prerasti u postrojenje agro-industrijskog centra CAAB/FICO, postrojenja na bio-plin za gospodarenje organskim otpadom, fotonaponske solarne elektrane na više stambenih zgrada, trgovačkom centru, na krovovima Instituta za istraživanje mode, ZR Experience i susjednih poduzeća.

Sve to za ukupno 14 MW nove energije iz fotonaponskih elektrana, koje će do 2023. godišnje proizvoditi više od 15,4 milijuna kilovatsati energije, uz izbjegavanje emisije 58 000 tona CO₂ godišnje u atmosferu.

Projekt je u tijeku i uključuje razvoj platforme za analizu energetske potrošnje (proizvodnju, čuvanje i potrošnju), što je korisno za očuvanje energetske fleksibilnosti unutar Zajednice, kako bi članovi Zajednice mogli pratiti svoju potrošnju energije i doprinos Zajednici.

Energetske zajednice: otvorena pitanja

Djelomičnim prenošenjem europskih direktiva o proizvodnji vlastite energije i njene razmjene omogućeno je pokretanje brojnih inicijativa koje su postigle nevjerojatne rezultate, uzimajući u obzir da je zakon odobren tek prije nešto više od godinu i pol dana. No, pojavili su se i neki kritični problemi, a neka su pitanja i dalje otvorena.

Veličina energetske zajednice

Veličina energetske zajednice, na temelju elektrotehničkog parametra, često se pokazuje ograničavajućom s obzirom na potencijal sudionika koji se često pojavljuje prema iskustvima u projektima, naročito u objektima iznad 150 kW.

Današnjim poticajima nagrađuje se samo zajednički korištena energija kroz tarifni sustav, bez obzira na veličinu elektrana. Jedan od ključnih problema koji su utvrđeni povezan je s konfiguracijama malih elektrana, koje se pokazuju održivima samo ako postoje porezni odbitci i „super bonus“. Kako bi se osiguralo održavanje kontinuiteta ovakvih iskustava s dna prema vrhu, ovi projekti moraju biti i ekonomski održivi.

Upravljanje mehanizmom

Upravljanje mehanizmom je vrlo osjetljivo pitanje: u Europi se njime bavi dopuna koja omogućuje odvajanje povlastica za članove izravno od njihovih računa, njime nastaje niz potencijalnih složenih problema u pogledu upravljanja i rizika poništavanja poslovnih modela koji se trenutno izrađuju. Nadalje, što se tiče upravljanja, potrebno je razmišljati o modelima kojima se može upravljati s dna prema vrhu za male konfiguracije, bez rizika da troškovi složenog upravljanja mogu utjecati na povlastice i učiniti ih neprivlačnima. Trebali bismo u tom smislu razmišljati i o aktivnoj ulozi rukovoditelja, primjenom odbitka izravno u računu, ali u slobodnom obliku koji nije obvezan.

Nužno ubrzavanje radi ostvarivanja cilja klimatske neutralnosti

Danas u Italiji više od 1,1 milijun elektrana na obnovljive izvore energije zadovoljava 37,6 % ukupne potrošnje električne energije i 19 % potrošnje svih energenata, kombinacijom tehnologija usmjerenom ka proizvodnji električne i/ili toplinske energije raširenoj po svim općinama. Kako bi se ispunile preuzete obveze i ispoštovali rokovi, za ubrzavanje procesa potrebna je brza i konkretna intervencija. U tom bi smislu valjani doprinos mogao doći iz energetske zajednice.